

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

Силабус навчальної дисципліни

«ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ МЕДИЦИНІ»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра суспільних наук Одеса, вул. Ольгіївська, 13.
Викладач (-і)	К.політ.н., доцент Микола Кулачинський К.і.н., доцент Тетяна Подкупко-Дячкова К.і.н., доцент Олена Уварова
Контактна інформація	Довідки за телефонами: +38 (048) 723-33-55; +38 (048) 712-31-00 E-mail: kafedra_11@ukr.net Консультації: з 14.00 до 16.00 щочетверга, з 10.00 до 14.00 щосуботи

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи дляожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – вивчення розвитку всіх галузей медицини в історії вітчизняної медицини.

Мета дисципліни: є інтерпретація розвитку медицини в історичній ретроспективі, трактування основних історико- медичних подій, вивчення основних етапів розвитку вітчизняної медицини у зв'язку з розвитком і зміною суспільно-економічних умов, формування наук у галузі медицини.

Завдання навчальної дисципліни: усвідомлення значення знань з історії обраної професії для загальнокультурного і фаховому розвитку громадяніна; Опанування основними засадами наукових підходів і методологією вивчення історії медицини; Ідентифікація тенденцій, напрямків, особливостей становлення медицини на етапах історичного розвитку; Засвоєння характерних особливостей історичних цивілізаційних осередків та історичних епох, історичного значення вченъ видатних представників медичної науки; Аналіз джерел з історії первісної, середньовічної, модерної культури і медицини наших предків; Визначення основних характеристик, характерних рис розвитку та особливостей природничо-наукових і медичних знань, характерних рис розвитку медицини в країнах Стародавнього Світу, в Середні віки, в період Нового часу, Новітнього періоду.

Засвоєння значення та умов медичної освіти в Україні; засвоєння основних історичних понять, категорій, та дієвий аспект історії світових цивілізацій; використовувати отримані знання при аналізі історичних процесів в сучасному суспільстві; простежити витоки становлення цивілізацій, починаючи з первісного суспільства; уточнити механізм відтворення

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

цивілізацій, показати причини, за якими їх розвиток йшов різними шляхами; приділити особливу увагу міжнародним відносинам в їх цивілізаційних аспектах.

Очікувані результати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати методи аналітичного аналізу та застосування набутих знань. Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи в проекції історичного та системоцінісного контексту їх осмислення та особливості системи охорони здоров'я, специфіку медичної освіти кожної країни окремо.

вміти враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого являється пацієнт, вміти практично використовувати деонтологічні норми роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини, надавати адекватну оцінку впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Історія вітчизняної медицини як наука.

Предмет викладання. Періодизація і хронологія. Історіографія. Особливості історико-медичних досліджень і їх значення в підготовці майбутнього лікаря. Основні галузі історико-медичних досліджень: загальна історія медицини, галузева історія медицини, соціальна історія медицини. Джерела вивчення історії медицини.

Тема 2. Зародження медицини в людському суспільстві. Медицина первісного суспільства.

Характеристика первісної ери. Періодизація і хронологія первісної ери і первісного лікування. Джерела з історії первісного суспільства і первісної медицини. Становлення первісного суспільства та первісного лікування. Основні етапи антропосоціогенезу. Сучасні уявлення про походження людини. Проблема праобразів людства: гіпотези моногенізму та полігенізму. Антропологічні знахідки на Закарпатті (пам'ятка Королове), Наддніпрянщині (біля с. Лука Врублевецька). Захворювання давніх людей: альвеолярна піорея, карієс, артрит, артроз, захворювання Бехтерєва, рапіт, сифіліс. Середня тривалість життя архантропів, палеоантропів та ранніх неоантропів. Аціональні способи колективного лікування: використання лікарських засобів рослинного, тваринного та мінерального походження, піклування про дітей, допомога при пологах та травмах, зупинка кровотечі, кровопускання, трепанація черепу. Наслідки неолітичної революції. Зміна раціону харчування.

Тема 3. Феномен «Українського Середньовіччя». Медицина Київської Русі.

Джерела інформації з історії і медицини Київської Русі. «Християнська топографія» Козьми Індикоплова («Книга Козьми, нарицаемого Індикоплава, ізбрана от божественних

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук**

пісаній благочестивим і повсюду славним кір Козьмою», «Книга о Христѣ, об'ємлюща весь мир.); «Ізборник Святослава» (1073 р., 1076 р.), «Фізіолог», лікарські порадники, збірник законоположень Ярослава Мудрого «Руська правда» (XI ст.). Народна медицина до і після прийняття християнства. Народні цілителі (костоправи, різальники, кровопуски, травознавці, зубоволоки). Розвиток монастирської медицини. Світська медицина. Епідемії. Свідчення літописців. Військова медицина.

Тема 4. Україна і проблема Північного Відродження. Поширення ренесансних та гуманістичних ідей на Україні.

Перекладацький рух. Київський гурток. Астрологічна масова література.(«Медичні зодії», «Про щасливі і нещасливі дні Альберта Великого» та ін.) і науково-природничі трактати («Космографія», «Шестокрил»). «Аристотелеві врата, або Тайная Тайних-Secreta Secretorum» - перша наукова медична енциклопедія в Україні. Утвердження ренесансно-реформаційних ідей на Україні. Медична освіта. Костянтин Острозький і «Острозькі Афіни». Замойська академія. Виникнення братств (Львівське, Київське, 1615 р., Луцьке, 1617 р.). Монастирські і братські шпиталі. Реміснича (цехова) медицина. Боротьба з епідеміями. Гігієна. Санітарний стан міст. Водогон питної води (1404 р., Львів). Відкриття у Львові першої офіційної публічної аптеки (1490 р.), Заснування Львівського цеху аптекарів (парфумерії).

Тема 5. Києво-Могилянська академія та розвиток вітчизняної медицини.

Літературні твори («Спор души и тѣла» Івана Некрашевича та ін.). Шкільні драми(«Царство Натуры Людской», «Торжество Естества Человѣческого»). Курс С. Яворського «Про душу» – звід біологічних, фізіологічних, анатомічних, медичних знань. Г. Кониський «Тіло, оживлене раціональною душою, або ж людина» (6 книга «Філософії природи»). Питання анатомії, фізіології, психології в «Трактаті про душу» Інокентія Гізеля. Курси етики. Г. Сковороди і його ідеї «спорідненої праці» та «веселості серця».

Тема 6. Українські лікарі та лікарські осередки під владою Російської імперії наприкінці XVIII – XIX ст.

Курси гігієни та першої медичної допомоги. Гігієнічні порадники П.І. Богдановича «Правила для збереження здоров'я» 1788 р. Й.К. Каменецького (1754-1823 рр.). «Короткі настанови про лікування захворювань простими засобами» 1803 р. Ф.Д. Калайдовича (1742-1820 рр.). «Про збереження здоров'я, або короткі правила гігієни» 1813 р. П.А. Загорського. Питання профілактики захворювань у працях Я.О. Чаруковського (1798-1848 рр.). «Медицина і гігієна» 1851 р. Розвиток аптечної справи. «Губернська кам'яна аптека з лабораторією» у м. Харкові 1780 р. Перші хіміко-фармацевтичні лабораторії для виробництва медикаментів. Становлення фармації як самостійної науки. Організація кафедри фармації у Харківському університеті 1806 р. Внесок І.В. Буяльського (1789–1866 рр.) «Анатомохірургічні таблиці» 1828 р. та М.І.Пирогова (1810–1881 рр.) у розвиток анатомії. Внесок Д.Н. Зернова (1838–1917 рр.) у вивчення анатомії центральної нервової системи. Медичний факультет Харківського університету (1806 р.) і Університету св. Володимира у Києві (1841р.).

Тема 7. Українські лікарі та лікарські осередки під владою Австро-Угорської імперії наприкінці XVIII – XIX ст.

Історія створення Львівського медичного колегіуму. Галицьке аптекарське товариство. Дворічна середня медична школа 1773 р. Храмові шпиталі при церквах. Заснування медичного факультету і медичного університету (16.11.1784 р.). Відкриття фармацевтичного відділення Львівського університету (1854 р.). Лікарська комісія Наукового товариства ім. Т.Шевченка (1898 р.).

Тема 8. Розвиток української медичної науки у першій декаді ХХ століття.

Характерні риси розвитку медицини в в ХХ столітті. Диференціація і інтеграція наук в ХХ столітті. Війни і їх значення для розвитку медицини. Військова медицина в ХХ столітті. Педіатрія. Фармакологія. Нові лікарські засоби і методи діагностики, лікування і профілактики захворювань. Створення Жіночих вищих медичних курсів. Організація науково-медичних

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук**

закладів, бактеріологічних інститутів. Наукові видання – «Харківський медичний журнал», «Російський журнал шкірних і венеричних хвороб» Харків. Медична секція Українського Наукового Товариства в Києві. Створення української амбулаторії «Народна лічниця» (1903 р.). Українське лікарське товариство (1910 р.), Українські медичні часописи. Створення урядом Української Держави Міністерства народного здоров'я та опікування (В. Любинський, О. Корчак-Чепурківський). Вихід медичного часопису «Українські медичні вісті», проведення Всеукраїнського лікарського з'їзду, утворення Всеукраїнської спілки лікарів.

Тема 9. Медицина на Одещині у XIX – поч. XX ст.

Фінансовий стан медичної справи на Одещині до введення земств. Лікарські установи на Одещині. Сільська медицина на Одещині. Розвиток медично-санітарної справи у містах Одещини. Розвиток приватної медицини на Одещині. Розвиток медицини у Бессарабській губернії. Лікарняна справа у в'язницях Одещини. Розвиток медицини в Подольській губернії. Розвиток військової медицини на Одещині. Розвиток медично-оздоровчих закладів на території Одещини.

Тема 10. Розвиток вітчизняної медицини в УРСР у міжвоєнний період 1920-1930-ті рр.

Створення Народного комісаріата охорони здоров'я та боротьба з епідеміями. Перебудова медичних лікувальних закладів у відділи робітничої медицини (робмеди). Формування українських медичних наукових шкіл. Важкі умови діяльності в період голоду 1922 р. та голodomору 1932-1933 р. Справа охорони материнства та дитинства у Радянській Україні. Організація громадського харчування та санітарно-технічні заходи для оздоровлення умов праці на промислових підприємствах, у колгоспах і радгоспах. Репресії тоталітарного режиму проти української національної медицини. Засудження праць з української медичної термінології як шкідницьких і ворожих, заслання в концтабори працівників Інституту наукової мови ВУАН. розпуск Медичної секції. Розстріли українських вчених-медиків у 1937 р. Демографічні наслідки голodomору та репресій.

Тема 11. Організація військової медико-санітарної служби УСС, УГА, Армії УНР.

Санітарна служба Червоного хреста у Галичині. Медичне забезпечення легіону українських січових стрільців (1914 - 1918 рр.). Медичне забезпечення Української Галицької Армії. Український червоний хрест у Чехословаччині та воїни УГА. Гострі респіраторні захворювання та боротьба з ними. Медичні сестри «жалібниці» в армії УНР.

Тема 12. Українська медицина у Європі у міжвоєнний період.

Створення у Львові Українського (таємного) університету з медичним факультетом (1921–1925 рр.), діяльність М. Панчишина. Організація в Чехословаччині Спілки українських лікарів (1922 р.), Заснування часопису «Український медичний вісник» (1923–1925 рр.). Видання у Празі низки підручників для України. Діяльність українських лікарів та лікарських товариств у фалеристичних пам'ятках.

Тема 13. Український Червоний Хрест в роки Другої світової війни 1939-1945 рр.

Діяльність Українського червоного хреста у Києві 1941-1942 рр. Відділ допомоги репресованим. Відділ медичної допомоги. Відділ полонених. Зв'язки з іншими товариствами Українського червоного хреста та його ліквідація. Катерина Зарицька голова підпільного Українського червоного хреста. Організація медичної служби в УПА. Постачання ліків до УПА та лікарські огляди. Харчування, гігієна та профілактика в УПА. Піклування пораненими бійцями УПА у боях.

Тема 14. Радянська медицина в роки Другої світової війни.

Керівництво медичною службою під час Другої світової війни. Фронтова хірургія. Евакуаційні медичні шпиталі. Фронтова терапевтія. Фронтове медсестринство. Санітарно – медична служба у партизанському русі.

Тема 15. Одеська наукова медична школа

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

Історичні етапи становлення Одеського національного медичного університету. Сучасний розвиток Одеського національного медичного університету. Історія формування навчального музея кафедри патологічної анатомії. Історія Університетської клініки. Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України. Медичні представники - науковці Одеської наукової медичної школи: В.Підвісоцький, О.Богомолець, Д.Заболотний, В.Воронін, В.Філатов, О.Ковалевський, І.Сєченов, О.Пучківський, Ф.Яновський, Є.Шевальов, В.Бітенський, Л.Дмитренко, С.Вінокуров, Л.Черкес, М.Лисьонков, М.Кондрат'єв, Ф.Волинський, С.Левашов, П.Вальтер, М.Стражеско, Ц.Левіна, В.Шилейко, В.Запорожан, С.Головнін, Г.Венгер, С.Щастний, І.Мечников, М.Гамалія, В.Стефанський, В.Єлін, С.Мінервін, О.Маньковський, М.Зайко, В.Юрлов, Б.Запорожченко, О.Ткаченко, Б.Резник, С.Кальфа, В.Войно-Ясенецький.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Ступак Ф. Я. Історія медицини: підручник / Ф. Я. Ступак. – К.: Книга-плюс, 2020. – 176 с.
2. Котвіцька А.А. Історія медицини та фармації : навчальний посібник для студентів вищого фармацевтичного навчального закладу та фармацевтичних факультетів ВНЗ МОЗ України / А. А. Котвіцька [та ін.] ; Нац. фармац. ун-т МОЗ України. - Харків : Золоті сторінки : Вид-во НФАУ , 2016. - 167 с.

Додаткова:

1. Кулачинський М.М., Уварова О.О. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 27-28 березня 2020 р., м. Дніпро. Частина I. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. С. 65-66.
2. Кулачинський М.М Викладання історії медицини серед іноземних студентів в Одеському національному медичному університеті в умовах пандемії коронавіруса // Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика. Матеріали IV Міжнародного літнього наукового симпозіуму 30–31 липня – Одеса: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. – С. 37-41.
3. Кулачинський М.М., Сікорська О.О. Салернська медична школа та її розквіт в добу Середньовіччя // Людина як цілісність: соціально-гуманітарний та природничо-науковий полілог Матеріали IV Міжнародної наукової конференції 20 травня – Одеса, 2021. – С. 115 – 128.
4. Кулачинський М.М. Соціально-гуманітарні дисципліни у медичних закладах вищої освіти та їх роль у формуванні молодої особистості // The Trajectory of professional education in the field of political, historical, philosophical, and sociological sciences june 27-august 7, Wloclawek, Republic of Poland, 2022. P. 30-34.
5. Шальнова–Козаченко О. В. Історико-медичні дослідження в публікаціях «Одеського медичного журналу» (1997–2010 pp.) : підсумки та завдання / О. В. Шальнова–Козаченко // Одес. мед. журнал. – 2011. – № 1 (123). – С. 54–62.
6. Шальнова–Козаченко О. В. Історія медицини як наука та предмет викладання у світі, в Україні та ОНМедУ : вступна лекція по курсу «Історія медицини» / О. В. Шальнова–Козаченко // Медична освіта. – 2011. – № 1. – С. 20–29.

Електронні ресурси:

1. <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>
2. <https://info.odmu.edu.ua/>
3. <http://moz.gov.ua>

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

4. <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-14092021--1945-pro-zatverdzhennja-unifikovanogo-klinichnogo-protokolu-pervinnoi-medichnoi-dopomogi-integrovane-vedennja-hvorob-ditjachogo-viku>

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформувати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірної інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять. Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної добросердечності:

Обов'язковим є дотримання академічної добросердечності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної добросердечності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізненень:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристройів:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одесському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одесського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одесського національного медичного університету.